Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

3. listopada 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Informacijsko društvo – Slobodno kretanje usluga – Direktiva 2000/31/EZ – Odgovornost posrednih davatelja usluga – Članak 14. stavci 1. i 3. – Pružatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju – Mogućnost zahtijevanja od pružatelja da okonča povredu ili je spriječi – Članak 18. stavak 1. – Osobne, materijalne i teritorijalne granice dosega naloga – Članak 15. stavak 1. – Nepostojanje opće obveze praćenja"

U predmetu C-18/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), odlukom od 25. listopada 2017., koju je Sud zaprimio 10. siječnja 2018., u postupku

Eva Glawischnig-Piesczek

protiv

Facebook Ireland Limited,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, F. Biltgen, J. Malenovský (izvjestitelj), C. G. Fernlund i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 13. veljače 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za E. Glawischnig-Piesczek, M. Windhager i W. Niklfeld, *Rechtsanwälte*,

– za Facebook Ireland Limited, G. Kresbach, K. Struckmann i A. Tauchen, *Rechtsanwälte*,

– za austrijsku vladu, G. Hesse, G. Kunnert i A. Jurgutyte-Ruez, u svojstvu agenata,

– za latvijsku vladu, I. Kucina, E. Petrocka-Petrovska i V. Soņeca, u svojstvu agenata,

– za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes i M. Figueiredo, u svojstvu agenata, uz asistenciju T. Rendasa, pravnog savjetnika,

* Jezik postupka: njemački

– za finsku vladu, J. Heliskoski, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, G. Braun, F. Wilman, S. L. Kalėda i P. Costa de Oliveira, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 4. lipnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 15. stavka 1. Direktive 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL 2000., L 178, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 39., str. 58.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Eve Glawischnig-Piesczek i društva Facebook Ireland Limited, sa sjedištem društva u Irskoj, u pogledu objave na osobnoj stranici korisnika koja je smještena na društvenoj mreži Facebook poruke koja sadržava izjave kojima se nanosi šteta časti E. Glawischnig-Piesczek.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 6., 7., 9., 10., 40., 41., 45. do 48., 52., 58. i 60. Direktive 2000/31 glase:

„(6) […] Ova Direktiva, baveći se isključivo pojedinim konkretnim pitanjima koja izazivaju probleme unutarnjem tržištu, u potpunom je suglasju s potrebom poštovanja načela supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora.

(7) Radi osiguranja pravne sigurnosti i povjerenja potrošača ova Direktiva mora predvidjeti jasan općí okvir koji pokriva pojedine pravne aspekte elektroničke trgovine na unutarnjem tržištu.

[…]

(9) Slobodno kretanje usluga informacijskog društva je u pravu Zajednice često iskazano općenitijim načelom, naime kao sloboda izražavanja kako je zajamčena člankom 10. stavkom 1. [Europske] [k]onvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda [potpisane u Rimu 4. studenoga 1950.] koju su ratificirale sve države članice. Iz toga razloga direktive koje se odnose na pružanje usluga informacijskog društva moraju osigurati slobodno bavljenje tom djelatnošću s obzirom na taj članak, uz jedini uvjet poštovanja ograničenja predviđenih u stavku 2. tog članka i članku 46. stavku 1. Ugovora. Namjera ove Direktive nije da utječe na nacionalne temeljne propise i načela koji se odnose na slobodu izražavanja.

(10) U skladu s načelom proporcionalnosti, mjere predviđene u ovoj Direktivi su strogo ograničene na minimum koji je potreban za postizanje cilja pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta. Kad je potrebno djelovati na razini Zajednice, a radi jamčenja prostora koji je zaista bez unutarnjih granica za elektroničku trgovinu, Direktiva mora osigurati visoku razinu zaštite ciljeva od općeg interesa, posebno zaštitu maloljetnika i ljudskog dostojanstva, zaštitu potrošača i javnog zdravlja. […]

[…]

(40) Postojeće ali i novonastajuće razlike u zakonodavstvima i sudskoj praksi država članica u pogledu odgovornosti davatelja usluga koji djeluju kao posrednici sprečavaju nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta, posebno usporavanjem razvoja prekograničnih usluga i narušavanjem tržišnog natjecanja. Davatelji usluga imaju dužnost djelovati u određenim okolnostima s ciljem sprečavanja ili zaustavljanja nezakonitih aktivnosti. Ova Direktiva bi trebala biti primjerena osnova za izradu brzih i pouzdanih postupaka uklanjanja i onemogućavanja pristupa nezakonitim informacijama. […]

(41) Ova Direktiva uspostavlja ravnotežu između različitih interesa i utvrđuje načela na kojima se mogu temeljiti sporazumi i standardi u predmetnoj djelatnosti.

[…]

(45) Ograničenja odgovornosti posrednih davatelja usluga utvrđena u ovoj Direktivi ne utječu na mogućnost zabrana različitih vrsta. Takve zabrane se mogu posebno sastojati od sudskih naloga ili naloga upravnih tijela u kojima se zahtijeva okončanje ili sprečavanje nekog prekršaja, uključujući uklanjanje nezakonitih informacija ili onemogućavanje pristupa njima.

(46) Kako bi imao koristi od ograničenja odgovornosti, davatelj usluge informacijskog društva, koja usluga se sastoji od pohrane informacija, čim dobije saznanje ili postane svjestan nezakonitih aktivnosti treba žurno djelovati kako bi uklonio ili onemogućio pristup tim informacijama. Uklanjanju ili onemogućavanju pristupa treba pristupiti uz uvažavanje načela slobode izražavanja i postupaka utvrđenih u tu svrhu na nacionalnoj razini. Ova Direktiva ne utječe na mogućnost država članica da utvrde posebne zahtjeve koji se moraju žurno ispuniti prije uklanjanja ili onemogućavanja informacija.

(47) Državama članicama nije dozvoljeno propisati obvezu praćenja za davatelje usluga kao obvezu opće naravi. To se ne odnosi na obveze praćenja u pojedinom slučaju, a posebno ne utječe na naloge državnih tijela u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

(48) Ova Direktiva ne utječe na mogućnost država članica da od davatelja usluga, koji smješta na poslužitelju informacije dobivene od korisnika njihovih usluga, zahtijevaju primjenu dužne pažnje kakva se od njih opravdano može očekivati i kako je utvrđena nacionalnim zakonima, kako bi se otkrile i spriječile pojedine vrste nezakonitih aktivnosti.

[…]

(52) Učinkovito korištenje sloboda unutarnjeg tržišta nameće potrebu da se žrtvama zajamči učinkovit pristup mogućnostima rješavanja sporova. Štetu koja može nastati u vezi s uslugama informacijskog društva obilježava podjednako njezina brzina i veličina geografskog prostiranja. S obzirom na takav specifični karakter i potrebu neugrožavanja međusobnog povjerenja koje državna tijela trebaju imati jedno prema drugom, ova Direktiva traži da države članice osiguraju raspoloživost odgovarajućeg sudskog gonjenja. Države članice trebaju ispitati potrebu omogućavanja pristupa pravosudnim postupcima elektroničkim putem.

[…]

(58) Ova Direktiva se ne primjenjuje na usluge isporučene od davatelja usluga s poslovnim nastanom u trećoj zemlji. S obzirom na globalnu dimenziju elektroničke trgovine primjereno je međutim osigurati da su pravila Zajednice u skladu s međunarodnim pravilima. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje rezultate razgovora o pravnim pitanjima u okviru međunarodnih organizacija (između ostalih, WTO, OECD, Uncitral).

[…]

(60) Radi omogućavanja nesmetanog razvoja elektroničke trgovine, pravni okvir mora biti jasan i jednostavan, predvidljiv i u skladu s pravilima primjenjivim na međunarodnoj razini tako da nepovoljno ne utječe na konkurentnost europskog gospodarstva i ne koči inovacije u sektoru."

4 Članak 14. Direktive 2000/31, naslovljen „Smještaj informacija na poslužitelju (‚hosting')", propisuje:

„1. Kad se pružena usluga informacijskog društva sastoji od pohrane informacija dobivenih od primatelja usluge, države članice moraju osigurati da davatelj usluge nije odgovoran za informacije pohranjene na zahtjev primatelja usluge, pod uvjetom:

(a) da davatelj nema stvarnog znanja o protuzakonitoj aktivnosti ili informaciji i, u pogledu zahtjeva za naknadu štete, ne zna za činjenice ili okolnosti iz kojih bi bila vidljiva protuzakonita aktivnost ili informacija;

ili

(b) da davatelj, odmah po dobivanju takvog saznanja ili spoznaje žurno djeluje kako bi uklonio te informacije ili onemogućio pristup informacijama.

[…]

3. Ovaj članak ne utječe na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu s pravnim sustavom države članice, od davatelja usluge zahtijeva okončanje ili sprečavanje prekršaja i ne utječe na mogućnost da država članica utvrdi postupke kojima se uređuje uklanjanje ili onemogućavanje pristupa informacijama."

5 U skladu s člankom 15. stavkom 1. te direktive:

„Države članice ne mogu uvesti opću obvezu za davatelje usluga da pri pružanju usluga iz članaka 12., 13., i 14. prate informacije koje prenose ili pohranjuju niti opću obvezu da aktivno traže činjenice ili okolnosti koje bi ukazivale na protuzakonite aktivnosti."

6 Članak 18. stavak 1. navedene direktive predviđa:

„Države članice osiguravaju da mogućnosti tužbe koje su raspoložive na temelju nacionalnog prava u pogledu djelatnosti pružanja usluga informacijskog društva omogućava brzo usvajanje mjera, uključujući privremene mjere, za okončanje bilo kojeg navodnog prekršaja i sprečavanje svakog daljnjeg narušavanja interesa stranaka."

Austrijsko pravo

7 U skladu sa stavkom 1. članka 1330. Allgemeines Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik), onaj komu je zbog povrede časti uzrokovana stvarna šteta ili mu je izmakla korist ima pravo zahtijevati naknadu štete. Na temelju stavka 2. tog članka, isto vrijedi kada osoba iznese činjenice koje negativno utječu na ugled, materijalnu situaciju i buduće prilike treće strane, a za čiju netočnost zna ili je trebala znati. U tom se slučaju može zahtijevati javno opovrgavanje i njegova objava.

8 U skladu s člankom 78. stavkom 1. Urheberrechtsgesetza (Zakon o autorskom pravu), fotografije osoba ne smiju se javno izlagati niti se smiju širiti na drugi način na koji bi postale dostupne javnosti ako bi time bili povrijeđeni zakoniti interesi osobe na fotografiji ili, u slučaju da je ona preminula, bliskog srodnika ako nije odobrila ili naložila objavu.

9 U skladu s člankom 18. stavkom 1. E-Commerce-Gesetza (Zakon o elektroničkoj trgovini), davatelji usluga smještaja informacija na poslužitelju nemaju opću obvezu praćenja informacija koje pohranjuju, prenose ili čine dostupnima ni obvezu da sami traže činjenice ili okolnosti koje bi upućivale na protuzakonite aktivnosti.

Glavni postupak i prethodna pitanja

10 Eva Glawischnig-Piesczek bila je zastupnica u Nationalratu (Nacionalno vijeće, Austrija), predsjednica parlamentarne skupine „die Grünen" (Zeleni) i savezna glasnogovornica te političke stranke.

11 Facebook Ireland upravlja globalnom platformom društvene mreže (u daljnjem tekstu: Facebook Service) za korisnike koji se nalaze izvan Sjedinjenih Američkih Država i Kanade.

12 Jedan korisnik Facebook Servicea podijelio je 3. travnja 2016. na svojoj osobnoj stranici članak iz austrijskog internetskog novinskog časopisa *oe24.at*, naslovljen „Zeleni: treba zadržati minimalni dohodak za izbjeglice", što je imalo za posljedicu stvaranje na toj stranici „minijature" izvorne stranice koja je sadržavala naslov i kratak sažetak tog članka kao i fotografiju E. Glawischnig-Piesczek. Taj je korisnik, osim toga, u pogledu tog članka objavio komentar sastavljen od izraza za koje je sud koji je uputio zahtjev utvrdio da nanose štetu časti tužiteljice u glavnom postupku, vrijeđaju je i kleveću. Taj je sadržaj mogao vidjeti svaki korisnik Facebook Servicea.

13 Dopisom od 7. srpnja 2016. E. Glawischnig-Piesczek je, među ostalim, zatražila od društva Facebook Ireland da izbriše taj komentar.

14 Budući da Facebook Ireland nije uklonio predmetni komentar, E. Glawischnig-Piesczek podnijela je tužbu pred Handelsgerichtom Wien (Trgovački sud u Beču, Austrija), koji je rješenjem o privremenoj pravnoj zaštiti od 7. prosinca 2016. društvu Facebook Ireland naložio prestanak, odmah i sve do konačnog završetka postupka za dobivanje sudskog naloga, objave i/ili širenja fotografija tužiteljice u glavnom postupku s obzirom na to da prateća poruka sadržava iste navode ili navode istovrsnog sadržaja kao onaj komentara navedenog u točki 12. ove presude.

15 Facebook Ireland onemogućio je pristup izvorno objavljenom sadržaju u Austriji.

16 Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) u žalbenom je postupku potvrdio mjeru donesenu u prvom stupnju u pogledu istovjetnih tvrdnji. Nasuprot tomu, presudio je da širenje tvrdnji istovrsnog sadržaja treba prestati samo u odnosu na tvrdnje s kojima su društvo Facebook Ireland upoznali tužiteljica u glavnom postupku, treće strane ili za koje je to društvo saznalo na drugi način.

17 Handelsgericht Wien (Trgovački sud u Beču) i Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču) utemeljili su svoju odluku na članku 78. Zakona o autorskom pravu i članku 1330. Građanskog zakonika uz obrazloženje, među ostalim, da objavljeni komentar sadržava izjave koje pretjerano štete časti E. Glawischnig-Piesczek te joj usto pripisuju kažnjivo ponašanje a da za to nije pružen nikakav dokaz.

18 Obje stranke u glavnom postupku podnijele su reviziju pred Oberster Gerichtshofom (Vrhovni sud, Austrija).

19 Pozvan odlučiti o tome može li se nalog za prestanak, izdan davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju koji upravlja društvenom mrežom s velikim brojem korisnika, također proširiti na tekstualno istovjetne izjave ili izjave istovrsnog sadržaja za koje nema saznanja, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) navodi da se, prema njegovoj sudskoj praksi, takva obveza treba smatrati

proporcionalnom kad je davatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju već saznao za barem jednu povredu interesa dotične osobe uzrokovanu objavom korisnika i kad se na taj način dokaže rizik počinjenja drugih povreda.

20 Međutim, smatrajući da spor u glavnom postupku otvara pitanja o tumačenju prava Unije, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Protivi li se članku 15. stavku 1. Direktive [2000/31] općenito jedna od dalje navedenih obveza davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju, koji nije neodgodivo uklonio protuzakonite informacije, i to ne samo obveza da ukloni tu protuzakonitu informaciju u smislu članka 14. stavka 1. točke (a) [te] direktive, već i druge istovjetne informacije:

– na svjetskoj razini;

– u odnosnoj državi članici;

– odnosnog korisnika na svjetskoj razini;

– odnosnog korisnika u odnosnoj državi članici?

2. U slučaju negativnog odgovora na prvo pitanje: vrijedi li to i za istovrsne informacije?

3. Vrijedi li to i za istovrsne informacije čim je operater saznao za tu okolnost?”

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

21 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 2000/31, a osobito njezin članak 15. stavak 1., tumačiti na način da joj se protivi to da sud države članice može:

– naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovjetan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup, bez obzira na to tko je podnositelj zahtjeva za pohranjivanje tih informacija;

– naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovrstan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup i

– proširiti učinke takvog naloga na svjetsku razinu.

22 Uvodno, nesporno je da je Facebook Ireland davatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju u smislu članka 14. Direktive 2000/31.

23 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je cilj članka 14. stavka 1. te direktive oslobađanje od odgovornosti davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju ako ispunjava jedan od dvaju uvjeta nabrojenih u toj odredbi, to jest da nema saznanja o nezakonitim aktivnostima ili informacijama ili da odmah djeluje kako bi uklonio te informacije ili onemogućio pristup tim informacijama čim za njih sazna.

24 Iz članka 14. stavka 3. Direktive 2000/31 u vezi s njezinom uvodnom izjavom 45. proizlazi da takvo izuzeće ne dovodi u pitanje mogućnost sudova ili upravnih tijela da od dotičnog davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju zahtijevaju da okonča povredu ili da je spriječi, uključujući brisanjem nezakonitih informacija ili onemogućavanjem pristupa tim informacijama.

25 Iz toga slijedi, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 32. svojeg mišljenja, da davatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju može biti adresat naloga donesenih na temelju nacionalnog prava države članice, čak i ako ispunjava neki od alternativnih uvjeta iz članka 14. stavka 1. Direktive 2000/31, to jest čak i u slučaju da se ne smatra odgovornim.

26 Osim toga, članak 18. Direktive 2000/31, koji se nalazi u njezinu poglavlju III., naslovljenom „Provedba”, u stavku 1. propisuje da države članice osiguravaju da mogućnosti tužbe koje su raspoložive na temelju nacionalnog prava u pogledu djelatnosti pružanja usluga informacijskog društva omogućavaju brzo usvajanje mjera, uključujući privremene mjere, za okončanje bilo kojeg navodnog prekršaja i sprečavanje svakog daljnjeg narušavanja interesa stranaka.

27 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz točke 13. ove presude i samog teksta postavljenih pitanja, Facebook Ireland je najprije imao saznanja o predmetnoj nezakonitoj informaciji. Nadalje, to društvo nije odmah djelovalo kako bi je uklonilo ili joj onemogućilo pristup, kako je propisano u članku 14. stavku 1. Direktive 2000/31. Naposljetku, tužiteljica u glavnom postupku obratila se nacionalnom sudu kako bi izdao nalog iz tog članka 18.

28 Uvodnom izjavom 52. te direktive pojašnjava se da je posebnost činjenice, da štetu koja može nastati u okviru usluga informacijskog društva istodobno obilježava njihova brzina i zemljopisni opseg kao i potreba neugrožavanja međusobnog povjerenja koje državna tijela moraju imati jedno prema drugom, navela zakonodavca Unije da od država članica zatraži da osiguraju raspoloživost odgovarajućih pravnih lijekova.

29 Stoga u okviru provedbe članka 18. stavka 1. Direktive 2000/31 proizlazi da države članice raspolažu osobito širokom marginom prosudbe u pogledu pravnih lijekova i postupaka kojima se omogućava donošenje potrebnih mjera.

30 Osim toga, budući da su potonje mjere, prema nekoliko jezičnih verzija te odredbe, među kojima su španjolska, engleska i francuska, izričito pozvane okončati „svaku” navodnu povredu ili spriječiti „svako” novo narušavanje predmetnih interesa, nikakvo ograničenje njihova dosega u načelu se ne može predmnijevati u svrhu njihove provedbe. To tumačenje nije dovedeno u pitanje okolnošću da druge jezične verzije te odredbe, a osobito njemačka, predviđaju da te mjere imaju za cilj okončati „navodnu povredu” i spriječiti „nova narušavanja predmetnih interesa”.

31 Članak 15. stavak 1. Direktive 2000/31 propisuje da države članice ne mogu uvesti opću obvezu za davatelje usluga da pri pružanju usluga iz članaka 12., 13. i 14. prate informacije koje prenose ili pohranjuju niti opću obvezu da aktivno traže činjenice ili okolnosti koje bi ukazivale na protuzakonite aktivnosti.

32 Na pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev treba odgovoriti uzimajući u obzir sve navedene odredbe.

33 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev u biti postavlja pitanje je li članku 15. stavku 1. Direktive 2000/31 protivno to da sud države članice naloži davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukine ili blokira pristup informacijama koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovjetan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom.

34 U tom pogledu, iako taj članak 15. stavak 1. državama članicama zabranjuje nametanje davateljima usluga smještaja informacija na poslužitelju opće obveze nadzora informacija koje prenose ili pohranjuju ili opće obveze da aktivno traže činjenice ili okolnosti koje bi ukazivale na nezakonite aktivnosti, kako proizlazi iz uvodne izjave 47. te direktive, ta se zabrana ne odnosi na obveze nadzora „koje se primjenjuju na određeni slučaj”.

35 Takav poseban slučaj može, među ostalim, proizlaziti, kao što je to u glavnom postupku, iz precizne informacije koju je dotični davatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju pohranio na zahtjev određenog korisnika njegove društvene mreže, čiji je sadržaj analizirao i ocijenio nadležni sud države članice koji ju je po završetku svoje ocjene proglasio nezakonitom.

36 S obzirom na to da društvena mreža olakšava brzo prosljeđivanje informacija koje je pohranio davatelj usluga smještaja informacija na poslužitelju među različitim korisnicima, postoji stvarna opasnost od toga da informaciju koja je ocijenjena nezakonitom kasnije objavi ili podijeli neki drugi korisnik te mreže.

37 U tim okolnostima, kako bi se od predmetnog davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju moglo postići da spriječi svaku novu štetu dotičnim interesima, nadležni sud može legitimno od tog davatelja zahtijevati da blokira pristup pohranjenim informacijama, čiji je sadržaj istovjetan onomu koji je ranije proglašen nezakonitim, ili da ukloni te informacije, bez obzira na to tko je podnositelj zahtjeva za njezino pohranjivanje. S obzirom na tu istovjetnost sadržaja predmetnih informacija, za nalog izdan u tu svrhu ne može se smatrati da na teret davatelja uspostavlja obvezu da općenito nadzire informacije koje pohranjuje ni opću obvezu da aktivno traži činjenice ili okolnosti koje bi ukazivale na nezakonite aktivnosti u smislu članka 15. stavka 1. Direktive 2000/31.

38 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev u biti postavlja pitanje protivi li se članku 15. stavku 1. Direktive 2000/31 to da sud države članice naloži davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovrstan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup.

39 Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da pod izrazom „istovrsne informacije” sud koji je uputio zahtjev misli na informacije kojima se prenosi poruka čiji sadržaj u biti ostaje neizmijenjen i koja se zato neznatno razlikuje od onog koji je doveo do zaključka o nezakonitosti.

40 U tom pogledu valja istaknuti da nezakonitost sadržaja informacije ne proizlazi sama po sebi iz uporabe određenih izraza, kombiniranih na određen način, nego iz činjenice da je poruka koja se prenosi tim sadržajem kvalificirana kao nezakonita s obzirom na, kao u ovom slučaju, klevetničke izjave koje se odnose na točno određenu osobu.

41 Iz toga proizlazi da, kako bi nalog za okončanje nezakonite radnje i sprečavanje njezina ponavljanja te svake nove štete za dotične interese mogao djelotvorno postići te ciljeve, taj nalog mora se moći proširiti na informacije čiji je sadržaj, iako u biti prenosi istu poruku, formuliran na nešto drukčiji način zbog upotrijebljenih riječi ili njihove kombinacije u odnosu na informaciju čiji je sadržaj bio proglašen nezakonitim. Naime, u protivnom, i kao što to naglašava sud koji je uputio zahtjev, učinci takvog naloga mogli bi se lako zaobići pohranjivanjem poruka koje su neznatno drukčije od onih koje su prethodno bile proglašene nezakonitima, što bi moglo dovesti do toga da dotična osoba mora pokretati mnoge postupke kako bi ishodila prestanak radnji kojih je žrtva.

42 Međutim, također valja podsjetiti na to da, u tom kontekstu, kao što to proizlazi iz članka 15. stavka 1. Direktive 2000/31 i kao što je to navedeno u točki 34. ove presude, sud države članice ne može, s jedne strane, izdati davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju nalog kojim se potonjemu nalaže da općenito nadzire informacije koje pohranjuju niti ga, s druge strane, obvezati da aktivno traži činjenice ili okolnosti na kojima se temelji nezakoniti sadržaj.

43 U tom pogledu valja navesti da iz uvodne izjave 41. Direktive 2000/31 proizlazi da je zakonodavac Unije njezinim donošenjem želio uspostaviti ravnotežu između različitih interesa.

44 Tako članak 15. stavak 1. Direktive 2000/31 podrazumijeva, među ostalim, da se cilj naloga iz članka 18. stavka 1. te direktive u vezi s njezinom uvodnom izjavom 41. – tj. osobito djelotvorna zaštita ugleda i časti osobe – ne može postići prekomjernom obvezom koja se nameće davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju.

45 S obzirom na prethodno navedeno, bitno je da istovrsne informacije na koje se odnosi točka 41. ove presude sadržavaju posebne elemente koje je odgovarajuće odredio autor naloga, kao što su ime osobe na koju se odnosi prethodno utvrđena povreda, okolnosti u kojima je ta povreda bila utvrđena kao i sadržaj istovrstan sadržaju koji je proglašen nezakonitim. Razlike u formulaciji tog istovrsnog sadržaja u usporedbi sa sadržajem koji je proglašen nezakonitim ni u kojem slučaju ne smiju biti takve da davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju prisiljavaju da samostalno ocijeni taj sadržaj.

46 U tim okolnostima obveza poput one koja je opisana u točkama 41. i 45. ove presude, s jedne strane, s obzirom na to da se također odnosi i na informacije o istovrsnom sadržaju, čini se dovoljno učinkovitom za osiguranje zaštite osobe na koju se odnose klevetničke izjave. S druge strane, ta se zaštita ne osigurava prekomjernom obvezom koja se nameće davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju jer su nadzor i istraživanje koje zahtijeva ograničeni na informacije koje sadržavaju elemente navedene u nalogu i jer njihov istovrstan klevetnički sadržaj ne obvezuje davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju da provede samostalnu ocjenu, s obzirom na to da se potonji može koristiti tehničkim sredstvima i automatiziranim sredstvima za istraživanja.

47 Stoga takav nalog nije takve naravi da davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju nameće obvezu da općenito nadzire informacije koje pohranjuje ili opću obvezu da aktivno traži činjenice ili okolnosti koje bi ukazivale na nezakonite aktivnosti u smislu članka 15. stavka 1. Direktive 2000/31.

48 Kao treće, iako sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu nije pružio objašnjenja u obrazloženju svoje odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, tekst pitanja koja je uputio Sudu sugerira da se njegove sumnje također odnose na pitanje može li se članku 15. stavku 1. Direktive 2000/31 protiviti to da nalozi poput onih iz točaka 37. i 46. ove presude mogu proizvoditi učinke na svjetskoj razini.

49 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti na to da Direktiva 2000/31, kao što to osobito proizlazi iz njezina članka 18. stavka 1., u tom pogledu ne predviđa nikakvo ograničenje, uključujući teritorijalno, dosega mjera koje države članice mogu donijeti u skladu s tom direktivom.

50 Slijedom toga i uzimajući u obzir i točke 29. i 30. ove presude, Direktivi 2000/31 ne protivi se to da navedene mjere izdavanja naloga proizvode učinke na svjetskoj razini.

51 Međutim, iz uvodnih izjava 58. i 60. te direktive proizlazi da je, uzimajući u obzir svjetsku dimenziju elektroničke usluge, zakonodavac Unije smatrao da je u tom području potrebno osigurati dosljednost pravila Unije s pravilima koja se primjenjuju na međunarodnoj razini.

52 Na državama je članicama da osiguraju da mjere koje donose i koje proizvode učinke na svjetskoj razini odgovarajuće uzimaju u obzir potonja pravila.

53 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti tako da Direktivu 2000/31, a osobito njezin članak 15. stavak 1., treba tumačiti na način da joj se ne protivi to da sud države članice može:

– naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovjetan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup, bez obzira na to tko je podnositelj zahtjeva za pohranjivanje tih informacija;

– naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovrstan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup, pod uvjetom da su nadzor i traženje dotičnih informacija na koje se odnosi takav nalog ograničeni na informacije kojima se prenosi poruka čiji sadržaj u biti ostaje nepromijenjen u odnosu na sadržaj koji je proglašen nezakonitim i koje sadržavaju posebne elemente utvrđene u nalogu i da razlike u formulaciji tog sadržaja istovrsnog u odnosu na onaj iz informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ne prisiljavaju davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju da provede samostalnu ocjenu tog sadržaja i

– naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije na koje se odnosi nalog ili im blokira pristup na svjetskoj razini, u okviru relevantnog međunarodnog prava.

Treće pitanje

54 S obzirom na odgovor na prvo i drugo pitanje, nije potrebno razmotriti treće pitanje.

Troškovi

55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Direktivu 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini), a osobito njezin članak 15. stavak 1., treba tumačiti na način da joj se ne protivi to da sud države članice može:

– **naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovjetan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup, bez obzira na to tko je podnositelj zahtjeva za pohranjivanje tih informacija;**

– **naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije koje pohranjuje i čiji je sadržaj istovrstan sadržaju informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ili da im blokira pristup, pod uvjetom da su nadzor i traženje dotičnih informacija na koje se odnosi takav nalog ograničeni na informacije kojima se prenosi poruka čiji sadržaj u biti ostaje nepromijenjen u odnosu na sadržaj koji je proglašen nezakonitim i koje sadržavaju posebne elemente utvrđene u nalogu i da razlike u formulaciji tog sadržaja istovrsnog u odnosu na onaj iz informacije koja je prethodno proglašena nezakonitom ne prisiljavaju davatelja usluga smještaja informacija na poslužitelju da provede samostalnu ocjenu tog sadržaja i**

– **naložiti davatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju da ukloni informacije na koje se odnosi nalog ili im blokira pristup na svjetskoj razini, u okviru relevantnog međunarodnog prava.**

Potpisi